

בדיוק 477 שנים אחרי עלילת הדם בבלוייז החל בפולין אסון יהודי חמור בהרבה. בכ' בסיוון שנת ת"ח (10 ביוני 1648) הרסו בוגדן חמלניצקי והקוזקים הפורעים שלו את הקהילה היהודית המשגשגת בנמירוב שבפולין. במהלך ששת החודשים שלאחר מכן המשיכו כנופיות הפורעים האלה לענות ולרצוח 50,000 יהודים חפים מפשע ולהשמיד מספר גדול של קהילות יהודיות.

רבי נתן נטע מהנובר (נפטר בשנת 1683), שהיה עד ראייה לרבים מן המאורעות האלה, השאיר לנו את התיאור המדויק ביותר של "גזירות ת"ח ות"ט". ספרו, המכונה "יון מצולה" (ראה תהלים ס"ט:ג'), נכתב בזסלב שבפולין ביולי 1648 ופורסם בוונציה חמש שנים לאחר מכן. רבי נתן מספר לנו שבשנת 1650 תיקנו "גאוני ארץ דארבע ארצות"

תענית ציבור לכל מדינת פולין ביום עשרים בחודש סיון לדורות, בו ביום שנעשו הריגות נמרוב כידוע לכל, שהיתה קהילה ראשונה שמסרו עצמם להריגה על קדושת השם. זכותם תעמוד לנו והשם ינקום דמם [וְיוֹן מצולה, מהד' היילפרין, תל אביב, תשכ"ו, עמ' 78].

אכן, זאת הסיבה שקבוצה של מורים ותלמידים במכון שכטר מקיימת תענית ציבור כל שנה ביום השואה.

שנית, קבענו תקופות של אכלות בלוח השנה העברי, כגון "בין המצרים" (בין שבעה עשר בתמוז ותשעה באב), ותקופת הספירה שבין פסח לשבועות.

שלישית, חיברנו מגילות וקינוות. לדוגמא, מגילת איכה הנציחה את חורבן בית ראשון; הרעש הגדול בשנת 749 הונצח בסידרה של פיוטים; עלילת הדם בבלויז בשנת